

F.t. beslutn. vedr. en trustkommission

Beslutningsforslag nr. B 65. Fremsat den 8. februar 1983 af Gade (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Rahbæk Møller (SF), Bjørn Poulsen (SF) og Ebba Strange (SF)

## Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en trustkommission

Folketinget opfordrer regeringen til at nedsætte en kommission, der skal undersøge koncentrationen i erhvervslivet m.v. efter følgende retningslinier:

1) Kommissionen skal sammensættes af et mindre antal fritstående sagkyndige på området og skal betjenes af et embedsmandssekretariat, der sammensættes til varetagelsen af denne opgave.

2) Kommissionen skal først og fremmest kortlægge koncentrationen i dansk erhvervsliv, herunder også den kapitalkoncentration,

der går på tværs af brancher.

3) Kommissionen skal overveje, hvilke virkninger koncentrationen og udviklingen i denne har for samfundsøkonomien.

4) Kommissionen skal sikres fuld adgang til alle oplysninger, som den efter eget skøn har brug for under udførelsen af opgaven.

5) Kommissionen skal senest 2 år efter sin nedsættelse afgive sin første betænkning, og herefter skal den løbende udgive rapporter om sine undersøgelsesresultater.

## *Bemærkninger til forslaget*

### *Generelle bemærkninger*

Der blev sidst nedsat en trustkommission i 1949, og den blev opløst 10 år senere, inden den havde afsluttet sit arbejde.

Siden da er kravet om en ny trustkommission blevet rejst gentagne gange. Det er lige så mange gange blevet afvist, og et af argumenterne imod en ny kommission har været, at monopoltilsynet i medfør af monopollovens § 11 kan foretage undersøgelser af koncentrationsudviklingen. Monopoltilsynets væsentligste funktion er imidlertid at administrere monopolloven, og der er ikke i dag nogen sikkerhed for, at koncentrationen i erhvervslivet undersøges. Principielt burde kapitalkoncentrationen løbende undersøges; en trustkommission kan være første skridt på vejen, suppleret med monopoltilsynets relativt få og snævre undersøgelser.

### *Bemærkninger til de enkelte punkter*

#### Ad 1.

Når kommissionen skal være uafhængig af monopoltilsynet, er dette navnlig begrundet i monopolrådets sammensætning, der ikke på nogen måde kan garantere den forskningsmæssige frihed, som en uafhængig kommission kan sikres. Monopolrådet er nemlig klart udemokratisk sammensat:

Af rådets 15 medlemmer er 7 udpeget efter indstilling af forskellige erhvervsorganisationer. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har indstillet et af disse medlemmer, mens de øvrige 6 er indstillet af organisationer, der repræsenterer arbejdsgiverinteresser. Rådets resterende 8 medlemmer fordeler sig på en repræsentant for industriministeriet, to forbrugerrepræsentanter og fem sagkyndige.

#### Ad 2.

Begrebet »koncentration« skal forstås bredt; der tænkes ikke kun på egentlige koncerndannelser og majoritetsaktieposter selskaberne imellem. Det skal også undersøges, i hvor høj grad minoritetsaktieposter giver indflydelse, og hvor udbredt erhvervelse af sådanne aktieposter anvendes som instrument til at skaffe enkeltvirksomheder, koncerner

m.v. indflydelse i en branche, et bestemt produktionsled o.s.v. Virksomheders afhængighed af banker og finansieringsinstitutter samt anvendelsen og udbredelsen af mere kvalitative instrumenter til kontrol (f.eks. bestyrelsesposter) bør også undersøges.

Snarere end at opdele sin undersøgelse i brancher bør kommissionen følge koncerner m.v. på tværs af brancher (inkl. banker og forsikringsselskaber) og inden for enkelte produktionsled. En særlig opmærksomhed må vies de udenlandske og multinationale selskabers indflydelse i erhvervslivet.

Som eksempler på koncerner, som en kommission bør undersøge, kan der peges på bl.a.

F. L. Smidth,  
A. P. Møller,  
ØK,  
Lauritzen,  
De forenede Bryggerier,  
Superfos,  
Store Nordiske Telegrafskab,  
De danske Sukkerfabrikker,  
De forenede Papirfabrikker,  
Berlingske Tidende,  
Gutenberghus,  
Danisco,  
Rex Rotary,  
Sadolin & Holmblad og  
Brd. Schou.

#### Ad 3.

Der tænkes her på bl.a. ressourceallokeringen, prisdannelsen, importen, eksporten, nyetableringer m.v. Kommissionen skal endvidere overveje, om koncentrationen svækker regeringens og folketingets muligheder for at føre økonomisk politik.

#### Ad 4.

Der tænkes på såvel alle registeroplysninger (f.eks. om aktieselskabsregistrering, skat, moms, regnskaber) som oplysninger fra enkeltvirksomheder om regnskabsmateriale, aktieposter o.s.v. Denne adgang kan ikke nægtes kommissionen under

påberåbelse af tekniske hemmeligheder, men en tavshedspligt om sådanne kan pålægges kommissionens medlemmer. Kommissionen bør kun offentliggøre oplysninger, der dokumenterer tilstedeværelsen af faktorer, der er af væsentlig betydning for koncentrationen.

Ad 5.

Når der i forslaget gives kommissionen en tidsfrist for den første udgivelse fra kommissionens hånd, skyldes det, at det er stærkt påkrævet, at vi så hurtigt som muligt får nogle nye oplysninger om koncentrationen, men også at sporene fra trustkommissionen skræmmer.